

світового живопису; людина Всесвіту за геніальним проникненням до свята святих мистецтва...

Йому було дано зір небожителя, він казав: «В Я міститься мудрість Всесвіту, у мистецтві живе світова енергія с її нескінченною метою. Художник є пензель світової картини».

1. Шумов О. Казимир Малевич. – К., 1992.
2. Найдено О., Горбачов Д. Малевич Мужичський. – К., 1998.
3. Шатских А. Казимир Малевич. – М.: Слово, 1996.

СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ПАРОНІМІВ У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ЛІНИ КОСТЕНКО

Петрова Т., учениця Конотопської міської гімназії,
Литвиненко Я., студентка, Барбара Н. В., викладач КІ СумДУ

Паронімія – це явище часткової звукової подібності слів при їх семантичній розбіжності. Художні тропи, створені на основі паронімічних конструкцій, вирізняються поглибленою образністю. Н. Дащенко вважає, що «це пов'язано з накладанням звукової подібності на вихідне лексичне та образне значення компонентів тропів, внаслідок чого ускладнюються та оновлюються їх семантичні зв'язки» [1;4]. Дослідження паронімічних конструкцій є актуальним для сучасної літературознавчої науки, оскільки цей стилістичний засіб вираження мови популярний в українській поезії й недостатньо розроблений. У Л. Костенко використання паронімів сягає внутрішньої структури образів.

Поетичні метафоричні епітети — це тропи, в яких переносність значення сприймається як несподіванка, внаслідок чого поетичний епітет набуває ознак контекстуального неологізму. Поет застосовує паронімічні конструкції для створення промовистих епітетів: *скорчені корчі, чесний часник, рідна моя рідність, заяложені ложки*. Пароніми забезпечують підкреслення епітета шляхом підсилення подібності між його компонентами: *веди мене шляхетними шляхами; у присмеркові доброї дібровості; струни мої, настрєнені на епохальний лад; край той перекраєний*.

Невідтворюваністю поза контекстом характеризуються контекстуальні синоніми. Для поезії Л. Костенко з її емоційним напруженням вони є одним із суттєвих виражальних засобів, що підсилюють емоційність висловлювання: «Я забуваю сумніви і сум», «І

хоч в'яжіть, хоч плітку або клітку", "Душі людської туги і тайги"; "у проминулому, у промайнулому"; "із-за далеких марев і морів"; "Той клавесин і плакав, і плекав чужу печаль"; "Скубуть озиме.../ще й гидять, гудять, ратицями крешуть"; "закатований, заграбований".

Синоніми, пов'язані між собою відношенням градації, становлять синонімічний ряд, у якому кожний наступний член виражає більш високий ступінь виявлення певної характеристики, ніж попередній: "такими щиглями, канарками, / перепелиними капелками, /дзвенить лісними закамарками, / цвіте рясними закапелками! / Цвіте акація, акація - / на хмарі біла аплікація - / мого дитинства експлікація - / і просто так - цвіте акація!"

Використання контекстуальних паронімічних антонімів у поетичному мовленні Л.Костенко є одним із важливих засобів вираження протиставлень: "Тоді її пригорнуть і обнімуть./ Тоді її розгорнуть і однімуть"; "це не чудо, це чад"; "гірких і гордих прадідів моїх"; "мені потрібне слово, а не слава"; "бо вони були не естрадниками, а страдниками". Митець бачить життя у контрастах, що свідчить про цілісність сприйняття ним дійсності: "Сам Орфей не був корифей./ Він навіть не був у Спілці./Сидів собі і грав на сопілці". Одним із надзвичайно емоційних художніх засобів є антитеза, тобто протиставлення крайніх точок протилежностей: "Заворожили ворони світанок-/ не сходить сонце - тільки кар та кар./ Розбившиися грудьми об полустанок,/ в траві лежить березовий Ікар". Антитеза у поетеси дуже влучна, несподівана: "ридай або радій"; "Прорубане вікно - з укropу у Європу".

Доволі часто Л. Костенко використовує паронімічні відношення як основу побудови поетичного образу: «зубив під люстрами романс / прекрасних слів одквітлі вже пелюстки», "Вростати у верстати", "з чужої муки і з чужої Мекки", "косяками ідуть таланти... / Вони - як Атланти."; "майбутні злочинці йще в личинці", "З часів прапрадіда Гомера/ аж до сьогоднішнього дня/ немає кращого гримера/ ніж добросовісна брехня", «І чи буде тобі до вподоби,/ коли раптом зумієш збагнути:/ ти всього лиш слаба подоба/ того, ким ти хочеш бути». Поезії, в яких паронімію використано як цілісну концепцію побудови твору, - "Літо 1963 року", "Пісенька з варіаціями", "Якщо це вимагає пояснення".

Пароніми в поезії митця виступають потужним засобом творення рими: "Барикади совісти - проти берій./ На барикадах - /Не до фанаберій"; "Чекаю дня, коли тобі скажу:/ оця строфа, нарешті, досконала./ О, як тоді, мабуть, я затужу!/ І як захочу, щоб вона сконала.". Таке римотворення розраховане на більш глибоке,

“почуттєве” прочитання поезії. Римована паронімія у Ліни Костенко – це не просто прагнення до повноти звуку в рими, а бажання знайти смисловий імпульс: *“Іще вина, три порції – / Зітхнула мишка: – Ой, велика річ пропорції”*; *“Він добре вам зіграв колісь мою присутність./ Я дерево, я сніг, я все, що я люблю./ І може, це і є моя найвища сутність”*.

Для аналізованої поезії характерним є використання паронімів для поглибленого змалювання певного образу шляхом порівняння-зіставлення: *“у графа профіль, як у грифа”*; *“а в сірі будні буду бити, як в бубни”*; *“Тягар дрібниць і мудрощі дурниць”*; *“Обережні люди придумали забобони – між серцем і розумом знак заборони”*. Читач має змогу “переключитись від зовнішньої подібності на внутрішні особливості якоїсь реалії шляхом переосмислення”[3;47]: *«той розум не шляхетний, а шляхетський»*, *“Раби – як риби, замерзає кров”*; *“Світилися кіоски, мов кіотики”*; *“Він цей вокал підносив, як бокал”*; *“сива віхола, як віхоть”*.

Пароніми слугують у поетеси й для створення каламбурного, іронічного ефекту: *“Хоч піднімай його домкратом,/ а хам не стане демократом”*; *“Вербують верби у монографії.../ Полюють в полі на три тополі”*; *“Вона й пішла раденька, що дурненька”*; *“Незбагненна це тонкість:/ кожен критик буй-тур./ Оголошено конкурс – / сотий тур кон'юктур”*; *“Десть був Дега./ Де? Га?”* Багатство паронімічних засобів використовується в творчості митця й для стилізації під народнопісенні мотиви: *“Іди, іди, дощику!/ Зварю тобі борщику/ в полив'янім горщику,/ в полив'янім горщику”*; *“Доберемся за три години/ за стонадцять верст до родиночки...”*

Таким чином, паронімія є однією з основних характеристик ідіостилю Ліни Костенко. Ми приєднуємось до думки А. Критенка, що навіть найслабша паронімія створює значний художньо-стилістичний ефект, а “словник нашої мови є одночасно словником паронімів, укладеним за алфавітним порядком” [2;59]. Можемо з точністю говорити про усвідомлене використання паронімів у творчості Поета, розраховане на широку загальну обізнаність читача. Про це можна сказати паронімічним афоризмом самої Ліни Костенко: *“шукаю суті в сутінках понять”*.

1. Дашченко Н.Л. Паронімічна атракція в українській поезії 60-80рр. 20 ст.: Автореф. дис... канд. філолог. н. – К., 1996.
2. Критенко А.П. Паронімія в українській мові// Мовознавство. – 1968. - №3. – С. 50-62.

3. Лагутіна А.В. Щоб словам було тісно, а думкам просторо. – К.: Знання, 1970. – С. 45-48.
4. Ліна Костенко. Вибране. – К.: Дніпро, 1989. – С.4-551
5. Ліна Костенко. Поезії. - Балтимор; Париж; Торонто, Смолоскип, 1969.

ГЕРБ МІСТА КОНОТОП ТА ЙОГО ІСТОРІЯ

В.В.Клименко, краєзнавець

5 квітня 2001 року Конотопська міська рада більшістю голосів (24-«за», 4-«проти») затвердила рішення про герб та прапор міста Конотопа з таким формулюванням: «Розглянувши клопотання голови Конотопського міського осередку краєзнавців Борошнєва В.О., вивчивши громадську думку, керуючись Законом України про місцеве самоврядування в Україні» враховуючи те, що символіка міста має глибокі історичні корені, міська рада вирішила: затвердити історичний герб міста Конотопа (опис та історична довідка додаються)....»

Виникає питання, як же вивчалася громадська думка, де і яким чином вона фіксувалася? Нажаль документів що засвідчують цей факт не існує.

І що ж то за історичний герб, яка історія за ним, про що говориться в опису його? Четвертого червня 1782 року департамент геральдики «височайше» затвердив перший офіційний герб Конотопа з такими атрибутами: «В центрі прямокутного щита червоного (червоного) кольору "с заокругленими знизу кутами і острым окончанием по центру" зображений золотий Андреевский хрест, під ним - срібний півмісяць внутрішньої стороною вгору ("знизу одного срібний місяць внутрішньої стороною вгору"), над хрестом - срібна шестиконечна зірка (шестиконечна)»

Виявляється, що золотий хрест над срібним півмісяцем служить символічним зображенням перемоги православ'я над магометанством (ісламом), і затверджений такий герб був в час царювання Катерини II, коли, як пише історик: "треть населення Імперії живе с клеймами, як собствений скот, чтобы не бежали и не эмигрировали. Уничтожается последняя вольница в Запорожской сечи, а крепостное право распространяется на Украину. Императрица издает указ о вольности дворянства и выносит смертный приговор Радищеву за книгу, в которой пастельными тонами живописуется истинное политическое и моральное состояние страны."